

BOGOMTALE

Ny Jord, Tidsskrift for naturkritik og Her er DK

Ny Jord, Tidsskrift for naturkritik. Redaktion Peter Meedom, Jeppe Carstensen, Christoffer Basse Eriksen, Anton Otto Bind 1, 2015. Forlaget Virkelig. 328 s., 159 kr. Bind 2, 2016. Forlaget Biota. 328 s., 159 kr. hos Ræven og pindsvinet boghandel. nyjord@tidsskriftfor-naturkritik.net

Anne Meisner, Iselin C. Hermann og Helle Selma Harbsmeier (red.): Her er DK. Brøndums forlag, 2017. 266 s., 385 kr.

Engang imellem falder jeg over bøger, der rører vores faglighed på en måde, som får mig til at tænke nyt og lære. Det kan være bøger eller tekster, der rammer teoretisk lige i fagområdet kule, som accentuerer temaer eller blot rører ved det, vi arbejder med. To publikationer ligger på mit natbord, som netop rører vores faglighed: Ny Jord, Tidsskrift for naturkritik, bind 1 og 2 samt Her er DK. Begge udgivelser behandler jeg som 'bladrebøger',

hvor jeg læser på skrømt afhængig af, hvor fyldt min hjerne er inden sengetid.

Ny Jord, Tidsskrift for naturkritik er udgivet af Forlaget Virkelig (nr. 1) og Biota (nr. 2). Tidsskriftet udkom første gang i november 2015, og der er indtil videre udgivet to bind. De sælges i velassorterede boghandlere eller via nettet. Både bind 1 og bind 2 er på hele 328 s.

Bidragsydere er både levende og døde, universitetsansatte, studerende, forfattere, grafikere og illustratører. Tidsskriftets redaktion skriver, at de ønsker at blande antropologi, biologi, geografi, naturhistorie og litteratur i en tværfaglig samtale om naturen. Det er det bærende formål med tidsskriftet at: '... bidrage til en mere kvalificeret samtale om naturen i en tid, hvor vores forestillinger og ideer om den ændres markant'.

Alle tekster er danske, og mens nogle bidrag er rene illustrationer, er andre tekster så fagligt tunge, at de kræver en del af mig som læser. Flere tekster er personlige betragtninger i relation til emnet 'natur', mens nogle er deciderede forskningsbaserede bidrag.

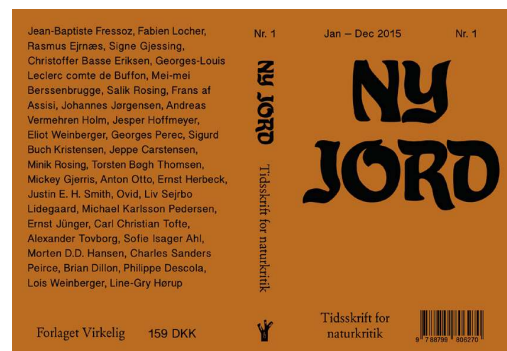
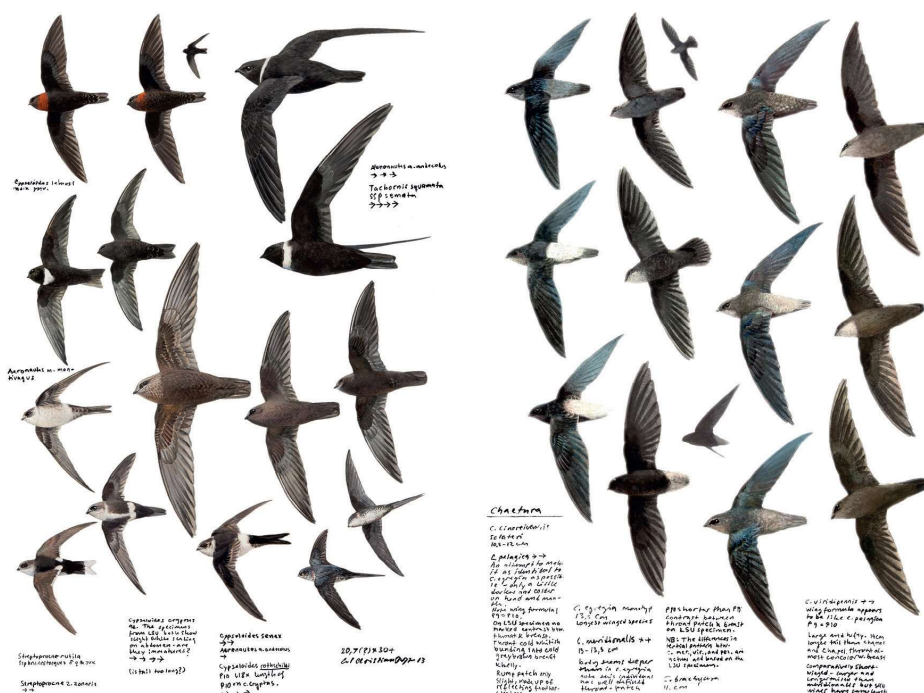
Th. Forside og opslag fra Ny Jord 2. Anne Eskildsen, biolog, ph.d. i sommerfugleøkologi, skriver i artiklen I sommerfuglenes databaser om sommerfugle som barometer for naturens udvikling

Right. Cover and page from Ny Jord 2. Anne Eskildsen, biologist, Ph.D. in butterfly ecology, writes in the article In butterfly's data bases about butterflies as a barometer for nature's development

Jeg er ret vild med formatet, hvor nogle tekster, der synes for tunge ved sengetid, kan virke øjenåbnende en søndag formiddag.

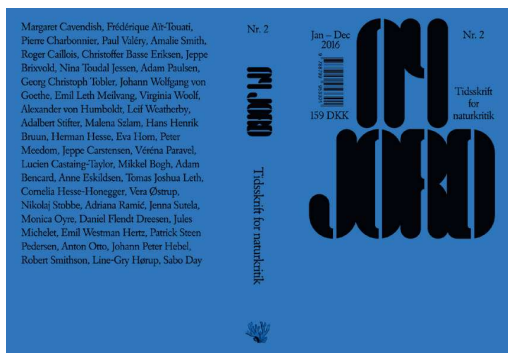
Jeg finder, at min horisont bliver udvidet markant på en relativt lettilgængelig måde. Jeg ville normalt aldrig give mig i kast med Fressoz og Lochers historiske refleksion over klimaets betydning, men fordi den er første tekst i bind 1, så har jeg læst den – og det har sat en masse tanker i gang om måleinstrumenter, data og menneskets tro på, at vores definitioner til en hver given nutid er fuldstændige.

Ny Jord, Tidsskrift for naturkritik synes udgivet for relativt små penge. Bind 1 er overvejende sort/hvid, og der er enkelte farveillustrationer i bind 2. Tidsskriftet er nok mest til egenlæsning, med mindre du har en fagfælle, der vil læse med og diskutere. Nogle tekster kan du citere i det rigtige selskab, men flertallet af tekster vil nok nærmere ændre din forståelse af, hvad naturen er, hvad du bruger den til og give nye forståelser af, hvorfor du former den.

Ny Jord 1. Carl Christian Tofte's tegning af sejlere fra Bolivia findes i hans artikel Naturen som motiv

Ny Jord 1. Carl Christian Tofte's drawings of swifts from Bolivia are found in his article Nature as a motif

Her er DK er skrevet af 217 forfattere, men samlet af Anne Meisner, Iselin Hermann og Helle Selma Harbsmeier, med det formål at give et billede af ”hvor varieret vores geografi er, og hvordan landet ligger, når det betragtes gennem subjektive briller.”

Bogen er opbygget sådan, at landet er opdelt i fire dele, nord-vest, nord-øst, syd-vest og syd-øst. Stederne, der er beskrevet, er opdelt efter landsdele, så man kan begynde i Nordjylland og så ellers læse sig sydpå. Sådan læser jeg ikke bogen. I stedet læser jeg hist og pist, og lader min læsning ledes af, hvad jeg slår op på og ledes videre til.

Nogle steder er beskrevet blot med et foto. For andre er her digte, længere fortællinger, mystiske beretninger og tossede små anekdoter. Alt skrevet af bidragydere, der har et særligt forhold til det, han eller hun skriver om. Eneste fællesnævner er vores land, Danmark, men om et sted er beskrevet med en historikers præcision eller en digters fantasi virker helt tilfældigt. Enkelte tekster er få linier, mens flere bruger mere spalteplads

sin dags i Verden. Så stor var hans lidenskab, at Eisner, selvom han var jøde, under Anden Verdenskrig nægtede at forlade sin samling, og i stedet skjulte sig med sin familie i sommerfuglemagasinerne. De mange kabinetter med Eisners sommerfugle optager et helt etage i det store magasin, og udgør således et eksempel på en imponerende indsamlingsbedrift. Man kan imidlertid spørge, om det virkelig var af bydende videnskabelig nødvendighed, at så mange af de – ofte særdeles sjældne – *Parnassius*-sommerfugle måtte ende deres liv i Eisners net? Afspjæler de omfattende sommerfuglemagasiner naturhistorikerens videnskabelige grundighed eller var de af og til et udtryk for unødvendig samlermani? En uomtvistelig gevinst af denne samleriver er ikke desto mindre, at opbygges af de sommerfuglemagasiner, som Eisner og andre samlere bidrog til, som sagt har en afgørende betydning for vores forståelse af fortidens sommerfuglefauna. I dag kan vi ved hjælp af moderne forskningsredskaber bruge samlingerne til at se og forstå hvad for eksempel industrialiseringen, den øgede befolkningstilvækst, udledningen af drivhusgasser, eller intensivering af skov- og landbrugsdrift har betydet for sommerfuglene og dermed for vores økosystemer generelt.

På forskningens bliver der arbejdet på at oversætte de fysiske rækker af sommerfugle fra museernes samlinger til rækker af digitale data. Oversættelsesarbejdet er tidskrævende, og indebærer systematisk indsamling af alle oplysninger fra de mikroskopiske,

224

håndskrevne papirsedler, som er hæftet til hver enkelt sommerfuglenål. I dag afsluttes digitaliseringsprocessen ofte med, at hvert dyr forsynes med en lille QR-kode med sine data, så de efterfølgende kan aflæses digitalt, direkte fra kabinetter. Med de digitale data kan der skabes kørt over de enkelte arters udbredelsehistorik eller grafer over tiningen af farneologiske begivenheder som emergens og flyvetid. Sammenlignes nationale data bliver det muligt at oplange overordnede ændringer i artssammensætning både på tværs af og mellem funktionelle grupper, som for eksempel forholdet mellem specialister og generalister.

Og resultaterne er forbøffende! Mange af de sommerfugle, der optræder som almindeligheder i de gamle samlinger, er i dag sjældne eller helt forsvundet. I Danmark gælder det for eksempel arter som skovhvidvinge, rødlig perlemorsommerfugl og svalerhale. Men der er også sket noget andet i mellemtiden. Nye arter, som fortidens samlere slet ikke kendte til, er begyndt at dukke op: spejlsvedvinge, åla, vejradøje. Sommerfuglenes kraftige og overvejende negative respons på de omfattende habitat- og klimamændringer er tydelige, og de varslar om økosystemer i ubalance eller direkte forfald.

I 1940'erne, da sommerfuglenykteret stadig var på sin højeste, kunne en dygtig dansk samler fremvise hele 73 forskellige hjemmehørende sommerfuglearter i sine kabinetter. Læg dertil forskellige sjældne strejfer, som af og til dukker op langs landets

225

på at beskrive, formidle eller forklare. Nogle er forelskede i det sted, de skriver om, mens andre søger en afstand eller er mindre venligt stemte. Det er derfor ikke en rejseguide, men opleves mere som en masse små samtaler med dem, der har skrevet – en række personlige tekster.

Også her er formatet interessant, både det fysiske format og bogens opsætning. Bogen er i højformat, tykt papir og indbundet i rødt med printede typer på ryg og forside. Små illustrationer krydrer en del af fortællingerne, og for hver af de fire landsdele findes et enkelt fold-ud-foto som illustration. Bogen kommer til at ligge som kaffebordsbog til samtaleinspiration med vores gæster, når jeg har læst mig mæt, for vi har alle tilknytning til et eller flere steder. Alene udvalget af, hvad der er med, og hvad der ikke er, vil inspirere til samtaler om vores Danmark.

Liv Oustrup, landskabsarkitekt, MDL, ph.d.

Hald Strand. Foto Tine Harden

Hald Strand. Photo Tine Harden

